

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ**(ԽԵԽ) ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԼԿՈՒՐԱՆՑԻ****Գ. ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՐԱԾՈՑ**

1. — Ես Յովանէս նուստ ոգի,
որ մականունս Թուլզուրանցի,
կամաւ իմով ի հոգ մտի,
բանս ժողովել ինձ յիշելի.
5. — աստ կարճարան հաւարեցի,
յՍրարածոցըն Մովսէսի,
մեկնեալ Վարդան Վարդապետի,
բաղեալ ի հարցըն հոգելի:

Ա.

Սկըսաւ ինչ է ըսկիզբն սկըզբան, արարիչ Աստուածն յաւիտեան,
զոր եւ Մովսէսի յայտնեաց, ի Քորեբ լեառն Սինէական:

Բ.

Դէմ որ այլանդակ չաստուածք, բարբանջմունք որ բարբառեցան,
մոլեալք ի բազում աստուածս, անիմաստ ւ անդէպ խօսեցան:

Գ.

Ի որ ինքնեղ ասին զեղեալքս, զերկինք եւ զերկիր, սուտ ելան,
վասն այնոր մարգարէին յամպն ծանոյց նայ զայս ամենայն:

Դ.

Ի սկզբանն արար Աստուած, չեն աներբ եւ անթըւական,
Աստուած միայն անըսկիզբն, անորակ եւ անհասական:

Ե.

Երկիր էր աներեւոյթ, չեւ էր լոյս, չեւ էր տեսական,
եւ ջուրըն ծածկէր զաշխարհս, չեւ էր մարդ ստեղծեալ յերեւան:

Բնագիր Ը = Ձեռ. Ս. Յ. Թ. 1647, թկ. 1485, Ժողովածոյ բոլորգիր, էջ 107-206, Հմմտ. Ձ = Տաղարան, Թ. 1455, թկ. 1584-1622, նոտրագիր: Է = Ժողովածոյ նոտրագիր, Թ. 1493, Թ = Ժողովածոյ նոտրագիր, Թ. 1652, թկ. 1631, Ժ = Ժողովածոյ նոտրագիր, Թ. 1480, թկ. 1641, Ի = Ժողովածոյ նոտրագիր, Թ. 1529, թկ. 1648, Խ = Ժողովածոյ, Թ. 859, թկ. 1668.

1. — Ես Ովանէս մեղաւք ի լի, Ժ:

8. — Ձուցի, Ժ:

1-8. — Ձուցի, Ի, այլ սա տողը կայ միայն. «Մովսէս խաւսի ընդ Աստուծոյ և

ասէ», էջ 170:

9. — վասն ըստեղծմանն արարածի, Է:

Ա. — 1. — զսկըսաւ ինչ, Ը:

Բ. — 1. — Դեմ, Խ:

2. — չաստուածք, Խ:

Գ. — 1. — Ի որ, Ձոր, Ձեռ:

2. — վասն այն Մովսէսի ի ա[մ]բն...

ԷԽ:

Դ. — 2. — անորակ, անվաղջան, ԷԽ:
և ան թուական, Է:

Ե. — 1. — լոյս, զարդ, Ը: տեսական,
ՁթԺ, բուսական, Ը:

2. — զաշխարհս, զերկիր, ՁԺ: զերկիր ծածկէր, Խ:

Զ.

Եւ որ անպատրաստ ասէ՝ չեւ էր զարդ, չեւ էր բուսական,
ոչ ծառք, ոչ լերինք, ոչ դաշտք, ոչ զեռունք եւ ոչ լողական:

Է.

Խաւար յանդընդոց վերայ՝ տարերաց շուքն ըստուերական,
անդունդք են ջրրի անուն, եւ խորոց որ անհասական:

Ը.

Հոգի Աստուծոյ շրջէր՝ շնորհելով ջուրցն ազդողական,
զի եբրայեցիք եւ յոյնք հողմ ասեն չէ պատշաճական:

Թ.

Ի սկզբանն արար Աստուած յայտնութիւն է Հօրն էական,
եւ սուրբ Հոգւոյն անծն յստակ՝ արարիչ եւ Հօր համակամ:

Կ Ի Ր Ա Կ Ի

Ճ.

Յիսկըզբանն արարչութեան չեն յայտնի մեզ ազգի մարդկան,
բայց նա որ արար գիտէ՝ թ յերբ եղեն կամ յերբ արարան:

ՃԱ.

Եւ աստ ասաց Աստուած, եղիցի լոյս, եւ սփռուեցան,
եւ եւս գերագոյն բարին վրկայեաց բարին բնութեամբ:

ՃԲ.

Նովաւ յայտնեցան արուեստք, ճանապարհ եւ զործք ամենայն,
նովաւ որոշին վատթարքն ի լաւացն եւ գեղն յերեւան:

ՃԳ.

Թէ լոյս չէր բընաւս ոչինչ, անվայել ւ անյարմարական,
փառք պարգեւողին բարեաց, անգըրաւ անըսպառական:

ՃԴ.

Զըսկիզբն ի լուսոյ արար՝ արարիչն եւ լոյսն էական,
երեկոյ եւ վաղորդեան, եւ ապա է օրն ի լրման:

Ե Ր Կ Ո Ի Շ Ա Ն Թ Ի

ՃԵ.

Ասաց ջուրցըն բաժանիլ, եւ արդիւնացաւ հրրամանն,
ծովք առանձնացան յատակք, եւ աղբերք անդուստ բըխեցան:

ՃԶ.

Քան զհաստատութիւնն ի վեր աւելորդ կամար կառուցան,
ոչ նօսր եւ ոչ թանծր ուրեք՝ հաւասարն հարթ միական:

Զ. — 1. — զարդ, մարդ, է.
Է. — 1. — տարերաց, տարբերեաց, ԶԻ.
Ը. — 2. — զի, զոր, ժ.
ԿԻՐԱԿԻ, ըստ Զ օրինակին.
ԺԱ. — 2. — եղև գերագոյն բարի...

ՃԲ. — 1. — ... եւ գործք ամենայն,
Է. — գործիական, Ը.
ՃԳ. — 2. — ... և ապա է աւր մի
լրման, Ի. ... վաղորդայն, է.
ՃԵ. — 1. — ջուրցըն, ԶԹ, ջուրքն, Ը.
2. — անդուստ, ժ. անշուշտ, Ը.

է.

ԺԷ.

Արար ըզհաստատութիւն, և եղ ըզնա անջրպետական,
ներքին եւ վերին ջրոյն՝ կէտ ոչ մերձ եւ ոչ հեռական:

ԺԸ.

Արար ի թրուիչս ըզնա՝ մըշտաշարժ եւ անկայական,
եղ լուսնդինաց կըմբէթ՝ անհամար եւ անթըական:

ԺԹ.

Եւ եր[կ]րորդ հրեղէն երկինքն՝ անմարմնոց դասուց ընակարան,
քահանայապետք երբեակ, իննեակ դասք եւ միշտ փառաբան:

Ի.

Հրեշտակք եւ հրեշտակապետք, պետութիւնք են մեզ պահապան
իշխանութիւնք, զօրութիւնք, տէրութիւնք անյաղթ զօրական:

ԻԱ.

Սերովբէք եւ քերովբէք, եւ աթոռք միշտ արքունական,
զըւարթունք ուրախ բնութիւնք, սպասաւորք Սուրբ Երրորդութեան:

ԻԲ.

Երրորդ եթերն անմատոյց, ուր կայ Տէրն աստուածպետական,
զոր Պօղոս տեսեալ ասաց՝ անպատում եւ անճառական:

ԻԳ.

Հրեշտակք եւ երկինք եւ լոյս՝ արարածք են երկու բնութեան,
աւդեղէն եւ հրեղէն, անվաղճան եւ անսպառական:

Ե Ր Ե Ք Շ Ա Բ Թ Ի

ԻԴ.

Եւ երեսեցաւ ցամաք չորութիւն նըշան գիշութեան,
ասաց ըրխեսցէ երկիր ծառք եւ տունկք բանջար բուսական:

ԻԵ.

Եղեն ծառքըն պըտղաբերք, եւ ծաղիկք ի զարդ մարդըկան,
ուտելոյ և յազենալոյ, ի վայելս աչաց հաճական:

(17)

Ն. ԵՊՍ. ԵՌՎԱԿԱՆ

ԺԷ. — 2. — մերձ, մեծ, Թ:

ԺԸ. — 1. — ի թրուիչս, Թ. ի թըուիչ, Ը:

2. — գումբէթ, Թ. կումպէթ, Խ:

ԺԹ. — 2. — Դասք, ԹԻ. դաս, Ը:

Ի. — 1. — են մեզ, և մեզ, Ը:

ԻԱ. — 1. — Քերովբէք և սերովբէք,

ԻԲ. — 2. — զոր տեսեալ Պօղոս, Ի:

ԻԳ. — 1. — երկու բնութեան, Խ. եր-
կու նութեան, Ը:

ԻԵ. — 1. — ... ի զարդս մարդկան,

2.

2. — ... հայական, Ժ: